

İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme: Gazetecilik ile Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü Eğitimindeki Dijital Derslerin Analizi¹

Digitalization in Communication Faculties Curriculum: Analysis of Digital Courses in Journalism and Radio, Cinema and Television Department Education

Ahmet Yalçın KAYA², Fırat ATA^{3,4}, Ayşe BURSA⁵

Makale Türü	Publication Type	Başvuru Tarihi	Received	Kabul Tarihi	Accepted
Araştırma	Research	15.07.2022	15.07.2022	08.12.2022	08.12.2022

Öz

Gündelik ve/veya toplumsal hayatın gerekliliklerinden biri haline gelen dijitalleşme süreci, birçok aracı ve alanı içeriğinde barındırmaktadır. Çoğu toplumsal kurum ve kuruluş gibi medya da dijitalleşmekte ve habercilik, iletişim ve telekomünikasyon alanlarının verdiği imkânlar doğrultusunda dönüşümler yaşamaktadır. Dolayısıyla medyaya yönelik uzman iş gücü yetiştiren iletişim fakültelerinde öğrencilerin dijital araçlar ve ortamlar hakkında bilgilendirilmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Aksi takdirde mesleğin uygulama alanına dâhil olan öğrenciler, dijitalleşme konusunda eksik bir bilgilendirme süreciyle karşı karşıya kalacaktır. Çalışmanın konusu, devlet ve vakıf üniversitelerinin iletişim fakülteleri bünyesinde bulunan “Gazetecilik Bölümü ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü” müfredatında yer alan dijital içerikli derslerdir. Belirtilen iki bölüm müfredatında yer alan dijital içerikli dersleri farklı açılardan analiz etmeyi amaçlayan bu çalışma, habercilikle doğrudan bağlantısı olan iki bölümdeki müfredatı tanımlaması ve konuyla ilgili öneriler getirmesi açısından önem arz etmektedir. Nitel bir araştırma örneği olan bu çalışmada, belgesel tarama tekniği kullanılarak 605 ders dokümanı incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre çalışma kapsamında incelenen her iki bölüm müfredatındaki dijitalleşme, 10 temel ders altında gerçekleşmektedir. Dijital içerikli dersler, analiz edilen müfredat içeriklerinde genel olarak teorik ve seçmeli olarak bulunmaktadır. Dijital içerikli derslerin üst sınıflara geçildikçe sayısal olarak arttığı da çalışma kapsamında ulaşılan bulgular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Dijital Eğitim, Gazetecilik, Radyo-Televizyon ve Sinema, İletişim Çalışmaları.

Atıf (Cite as): Kaya, A.Y., Ata, F. & Bursa, A. (2022). İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme: Gazetecilik ile Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü Eğitimindeki Dijital Derslerin Analizi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (39), 1-23, DOI: 10.31123/akil.1144098.

Abstract

Digitalization, which has become one of the necessities of daily and/or social life, has many tools and fields. Like many social institutions and organizations, the media is also digitizing and experiencing transformations in line with the opportunities provided by the fields of journalism, communication and telecommunication. Therefore, in communication faculties that train expert workforce for the media, students should be informed about digital tools and environments. Otherwise, students who are included in the application area of the profession will face a process of incomplete information about digitalization. The subject of the study is the courses with digital content in the curriculum of “Department of Journalism and Department of Radio, Television and Cinema” within the faculties of communication of state and foundation universities. This study, which aims to analyze the digital content courses in the curriculum of the two departments from different angles, is important in terms of defining the curriculum in the two departments that are directly related to journalism and bringing suggestions on the subject. In this study, which is a qualitative research example, 605 course documents were examined using the documentary scanning technique. According to the findings, digitalization in the curricula of the two communication faculties examined within the scope of the study takes place under 10 basic courses. Courses with digital content are generally theoretical and elective in the analyzed curriculum contents. It is also among the findings of the study that digital intensive courses increase numerically as they move to the upper classes.

Keywords: Digitalization, Digital Education, Journalism, Radio-Television and Cinema, Communication Studies.

¹ Bu çalışma, 24.12.2021 tarihinde 4. Mesleki Eğitim Kongresi’nde sunulan “Medyanın Dijitalleşme Hızına Yetişemeyen Müfredat: Gazetecilik Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme” adlı özet bildiri temel alınarak güncellenmiş ve geliştirilmiştir.

² Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi- İletişim Fakültesi, aykaya@selsuk.edu.tr, 0000-0001-6818-342X.

³ Dr. Öğr. Üyesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi- Antakya Meslek Yüksekokulu, firatata47@gmail.com, 0000-0002-0905-0739.

⁴ Sorumlu Yazar (Corresponding Author).

⁵ Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi- İletişim Fakültesi, ayseebursaa@gmail.com, 0000-0002-1093-4064.

Giriş

Dijitalleşme, “görsel, yazınsal, sözel türdeki analog bilgilerin ve içeriklerin sayısallaştırılması süreci” olarak tanımlanmaktadır (Vrana & Singh, 2021, s.16). Teknolojik boyutunun yanı sıra gündelik hayatın çoğu alanında bulunan ve “ağ toplumu ile küresel köy” gibi tanımlamaların odağını oluşturan dijitalleşme, “bilgisayar, cep telefonu ve tablet” gibi araçlara ve “sosyal medya, habercilik, resmi ve özel uygulamalar” gibi alanlara sahiptir (Castells, 2008, s. 38; Harvey, 2010, s. 270). Belirtilen araç ve alanlar, dijitalleşmenin gündelik hayat içerisindeki etkinliğini arttırmakta ve gündelik hayat pratiklerinin şekillenmesinde merkezi kavramlardan biri olmasını sağlamaktadır (Nordlund vd., 2019, s. 79). İnsanlar, “market ve/veya manav alışverişi, sağlık hizmeti, bankacılık işlemi, haber okuma eylemi, arkadaşlarıyla/aileleriyle gerçekleştirdiği iletişim, işleriyle ilgili gereklilik” gibi birçok gündelik hayat ihtiyacını/motivasyonunu dijital ortam ve araçlar aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Belirtilen gündelik hayat alanlarına ek olarak dijitalleşmenin etkin olduğu toplumsal dinamikler arasında eğitim de bulunmaktadır.

Sanayi alanındaki gelişmelere paralel olarak hız kazanan dijitalleşme ve eğitim arasındaki ilişki, 21. yüzyılda bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle bilgisayar ve internet gibi yeni iletişim teknolojileri, dijitalleşmenin eğitim alanındaki görünürlüğünü arttırmaktadır (Kocaman-Karoğlu vd., 2020, s. 149). Günümüzde geleneksel eğitim araçlarına ve anlayışına ek olarak dijital araç/ortam destekli yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır. “Harmanlanmış (karma) öğrenme” ve “Ters yüz öğrenme” gibi yeni stratejileri içeren dijital eğitim yaklaşımları, hem akademisyenlere hem de öğrencilere yönelik birçok avantajı beraberinde getirmektedir (Jaakkola vd., 2016, s. 1025). Akademisyenler, dijital araçları kullanarak uzaktan eğitim gerçekleştirebilmekte, öğrencilerle iletişim kurabilmekte ve örgün eğitimde verimliliği arttırabilmektedir. Öğrencilerse eğitim ortam ve olanaklarına eriş ve bilgi kazanım sürecinde dijital araç ve alanları kullanabilmektedir. Dolayısıyla da resmi ve özel tüm kademelerdeki eğitim kurumlarının bu doğrultudan değişim gösterdiği, hatta göstermek zorunda kaldığı açıktır. Belirtilenler doğrultusunda eğitim kurumları arasında bulunan üniversitelerin de dijitalleşme sürecine yönelik adımlar attığını ve müfredat içeriklerinde dijital içerikli derslere yer verdiğini söylemek mümkündür.

Bu çalışma, iletişim fakültesi bünyesinde bulunan Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema bölümleri müfredatındaki “dijital içerikli derslerin” tanımlanmasını konu edinmektedir. İki bölüm müfredatını farklı açılardan irdelemeyi ve detaylandırmayı amaçlayan çalışmanın ana sorunsalı, mezun olduklarında kendi alanlarında çalışması planlanan/beklenen Gazetecilik Bölümü ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitim detaylarını içeren müfredattaki dijitalleşme sürecidir. Nitel veri toplama tekniklerinden biri olan “Belgesel Tarama’nın” kullanıldığı bu çalışma, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, dijitalleşme kavramına yönelik teorik bir çerçeve çizilmektedir. İkinci bölümde, dijitalleşmenin eğitim alanıyla olan ilişkisi üniversite odaklı incelenmektedir. Üçüncü bölümde, çalışmanın yöntemiyle ilgili bilgilere yer verilmektedir. Dördüncü

bölümde, farklı açılardan teorik bilgilendirmesi yapılan konuların uygulama aşamasına geçilmektedir. Çalışma, genel bir değerlendirmeyi içeren sonuç ve tartışma kısmıyla tamamlanmaktadır.

1. Dijitalleşme Kavramı

İnsanlık tarihi açısından merkezi kavramlardan birini ifade eden dijitalleşmenin “toplumsal, ekonomik, siyasi ve kültürel” alanlarda önemli etkileri olmuştur. 20. yüzyılın ortalarından itibaren elektronik sistemlerin yanı sıra bilgisayarların da üretim alanına katılması birçok sosyolojik ve psikolojik yenilik getirmiştir (Hamut, 2021, s. 600). Yenilenen ve güncellenen bilgilerin aktarılmasında/yayılmasında kullanılan internet teknolojisi ve sayısallaştırma işleminin yapıldığı bilgisayar, cep telefonu ve tablet gibi teknik araçların gelişmesi de dijitalleşmenin ivme kazanmasını sağlamıştır (Koç ve Albayrak, 2020, s. 42).

Her türlü analog bilginin (görsel, yazılı ve sözel içeriğin) sayısallaştırılmasını kapsayan dijitalleşme, büyük miktarda verinin internet aracılığıyla kullanıma sunulabildiği ve analiz edilebildiği teknik bir süreçtir (Gray ve Bernhard, 2015, s. 1319). Böylece dijitalleştirilen bilgiler/veriler, “yapılandırılmış, aranabilir ve erişilebilir” bir boyut kazanarak teknik bir sürecin ötesine geçmektedir. Bu boyutuyla dijitalleşme, bireysel, örgütsel ve toplumsal bağlamlarda daha fazla yer bularak, çok yönlü ekonomi-politik ve sosyo-teknik bir gerçekliğe dönüşmektedir (Han, 2020, s. 18-21; Eriksson, 2019, s. 125).

Han (2020, s. 18-21) ve Eriksson’un (2019, s. 125) belirttiği sosyo-teknik gerçeklik, dijitalleşme kavramının yeni bir devrin habercisi olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Isaksson ve arkadaşlarına (2018, s. 123) göre dijitalleşme, “İkinci Dijital Devrimin” sınırlarını çizmektedir. Vrana ve Singh’e (2021, s. 16) göre dijitalleşme, üçüncü devrimin temelini ifade etmektedir. Çünkü dijitalleşme kavramı, sayısal kodları uygun tüketim alanları için anlamlı bir değere dönüştürerek dijital devrimin zeminini hazırlamaktadır.

Dijitalleşmenin gündelik hayat içerisindeki örnekleri arasında “akıllı evler (eğlence, güvenlik, çocuk bakımı, elektrik ve ısıtma), e-sağlık ve akıllı şehirler” bulunmaktadır (Gray ve Bernhard, 2015, s. 1319; Reis vd., 2020, s. 443). Ayrıca “market alışverişi, ev içi sistemleri kontrol etme, aile-arkadaşlarla kurulan iletişim, seyahat rezervasyonu yapma, bankacılık işlemleri, medya tüketim davranışları, iş dünyasındaki proje işbirlikleri, eğitim, enerji ve sağlık” gibi birçok toplumsal süreçte de dijitalleşmenin etkisi bulunmaktadır (Andersen vd., 2021, s. 98; Hülür ve Macdonald, 2020, s. 554; Çiftçi ve Karakaş, 2019, s. 9). Diğer bir ifadeyle dijital teknolojiler, gündelik faaliyetleri/uygulamaları kolaylaştırarak insan hayatında önemli bir yer edinmektedir (Andersen vd., 2021, s. 96). Dijitalleşmenin gündelik hayat pratiklerindeki artan yoğunluğu ve insan hayatındaki kolaylaştırıcı rolü, karma hayatların (çevrimiçi ve çevrimdışı) yaşanmasını sağlamaktadır. Dijitalleşme çerçevesinde deneyimlenen karma hayatlar, gündelik hayat içerisinde çoğu zaman bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır (Auricchio ve Kaganer, 2015, s. 32; McCusker ve Babington, 2018, s. 4; Yılmaz vd., 2016, s. 27; Küçükali ve Coşkun, 2021, s. 125).

Genel hatları belirtilen dijitalleşme, gündelik hayatın birçok alanını olduğu gibi temel toplumsal dinamiklerden biri olan eğitimi de etkilemektedir. Bilginin dijitalleşmesi, eğitim alanındaki sistemlerin değişmesi ve/veya dönüşmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle bilgi toplumunun/bilgi temelli toplumun öne çıkmasıyla birlikte eğitim süreçlerinde çeşitli dijital araçların ve yöntemlerin kullanımı belirgin olarak artmaktadır (Hegyes vd., 2017, s. 37; Auricchio ve Kaganer, 2015, s. 32; Harvey, 2010, s. 270; Castells, 2008, s. 38; Bauman, 2020, s. 250).

2. Dijitalleşme ve Eğitim

Tarihsel bir değerlendirme yapmak gerekirse dijitalleşme ve eğitim arasındaki ilişki, sanayi devrimleriyle bağlantılı olarak dört temel değişim ve dönüşüm sürecinden geçmiştir. Eğitim 1.0, tarım toplumunun ihtiyacına cevap verecek nitelikte şekillenmiştir; bilgi öğretmenden öğrenciye aktarılacak ve öğrenci tarafından ezberlenerek öğretim gerçekleştirilmiştir. Eğitim 2.0, endüstri toplumunda iş gücünün temel ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde şekillenmiştir ve kullanılacak olan teknolojinin öğretilmesi eğitimde hedef olmuştur. Eğitim 3.0, bilgi ve üretim odaklı yapılanmayı ifade eden süreçtir. Endüstri toplumundan teknoloji toplumuna geçilen bu aşamada bilgi üretiminde internet yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Eğitim sürecinde de Web 2.0 teknolojilerinin sunduğu olanaklardan faydalanılmış, bilginin herkes tarafından üretilebildiği bir aşamaya geçilmiş ve öğretimde kendi kendine öğrenme yaklaşımlarına vurgu yapılmıştır. Eğitim 4.0 ise yenilikçi çağdaki toplumun ihtiyacı olan dijitalleşme ve eğitim odaklı süreci ifade etmektedir (Kocaman-Karoğlu vd., 2020, s. 149).

Eğitim programlarının gelişen teknolojiyle eşgüdüllü şekilde belirlenmesi, istenilen hedef davranışlara daha hızlı ve kalıcı ulaşılmasına yardımcı olmaktadır. Örgün ya da yaygın tüm eğitim alanlarında teknolojinin (akıllı tablet ve telefonlarla başlayıp sanal zekâ ve günlük hayatta kullanılan robotik sistemlere kadar birçok teknoloji) doğru kullanımı eğitim kalitesinde olumlu yönde etki sağlamaktadır (Ersoy, 2021, s. 5; Yarım ve Çelik, 2020, s. 78; Bayer ve Özek Bulut, 2021, s. 132). Kılıç'a (2021, s. 34) göre dijital teknoloji, insanların nasıl, nerede ve ne zaman öğrendikleri yeni cevaplar bulmamızı sağlamaktadır. Ayrıca akıllı çevrimiçi öğrenme sistemleri bize sadece bilgi aktarmamakta; aynı zamanda nasıl çalıştığımızı, bilimi nasıl öğrendiğimizi, bizi ilgilendiren görevleri ve düşünceleri veya zor bulduğumuz sorunları gözlemleyebilmeye yardımcı olmaktadır.

Çalışma kapsamında odaklanılan üniversite eğitim sistemlerinde dijitalleşme iki aşamada gerçekleşmektedir. Birinci aşamada dijital çağ, öğrencilerin içinde bulunduğu ekosistemi değiştirmiş ve bu dönüşümün bir bileşeni olan "internet"le birlikte eğitim sistemini yeniden düşünmeye zorlamıştır. Dijital ortam ve araçlarla "bilgiye daha kolay erişim ve bilginin aktarımından ziyade öğrenme sürecine odaklanma" zorlaşmaktadır. İkinci aşamadaysa "öğrenmeyi (öğrenmeyi öğrenme) geliştirmek, bilgi edinmenin" önüne geçmektedir. Bilgi yığınları arasında gezinmeyi öğrenmek, eğitim sonrasında geliştirilecek merkezi bir bilgi birikimi haline gelmektedir. Bu noktada, "arama, sıralama, değerlendirme, eleştirme ve uygulama" gibi kavramlar dijitalleşen eğitimin merkezi aşamalarını oluşturmaktadır (Higher Education in Digital Age, 2014, s. 6-7).

İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme

Dijital eğitim ve öğretim, üniversite çalışmalarını organize etmek için yeni yaklaşımlar sağlamaktadır. “İnternet çağı” öğrencileri hem akademik hem de sosyal hayatlarında dijital ortam ve araçları kullanmaktadır (Köksal, 2021, s. 76; Özerbaş ve Yazıcı, 2021, s. 902). Televizyon yerine internet, filmler yerine Netflix, yüz yüze iletişim yerine sosyal medya uygulamaları gündelik/toplumsal hayatın geleceğinin bir parçası olmuştur (Büyükbaykal Ilgaz ve Temel, 2019, s. 445).

İletişim ve teknoloji alanındaki değişimler yeni öğretim/müfredat düzenlemeleri üzerinde de bir baskı unsuruna dönüşmüştür. Dijitalleşme odaklı bazı müfredat şekilleri aşağıda belirtilmiştir (Jaakkola vd., 2016, s. 1025-1030):

- *Harmanlanmış öğrenme*, karma yöntemlerle (çevrimiçi ve çevrimdışı) ve medyayla öğrenmedir. Sınıf çalışmaları, ders video arşivleri, dijital video tabanlı ders materyalleri ve derslerin çevrimiçi video yayını gibi bazı unsurları kapsamaktadır.
- *Ters yüz öğrenme*, öğrencilerin çeşitli dijital materyalleri öğrenmelerini desteklemek ve problem çözme için yüz yüze çalışma kaynaklarına odaklanmalarını sağlamaktır.
- *Grup yazılımı olanaklarının kullanımı*, sohbet, çevrimiçi grup oturumları, ağ destekli işbirliğine dayalı problem çözme ve geliştirme için çeşitli araçları ifade etmektedir.

McCusker ve Babington’a (2018, s. 4) göre üniversite müfredatındaki dijitalleşmenin başarıya ulaşabilmesi için hem akademisyenlere hem de öğrencilere dijital ortam ve araçlarla ilgili bilgi vermek gerekmektedir. Bir üniversite, kurum genelindeki bireyleri dijital teknolojilerle çalışmanın yeni yollarını denemeleri için güçlendirerek ve onlara ihtiyaç duydukları desteği ve rehberliği sağlayarak kendisini kimliği belirsiz bir organizasyondan kendi dijital kişiliğine sahip canlı bir kuruma dönüştürebilir. Beyazit ve Çiftçi’ye (2020, s. 614) göre üniversiteler dijital kimliklerini oluşturabilmek için eğitim müfredatında “amaç, içerik ve yöntem” kategorilerini net bir şekilde tanımlamalıdır. Bu konuda sadece ilgili bölümlerin ya da akademisyenlerin kişisel çabaları değil aynı zamanda üniversiteler arası işbirliği de önemsenmelidir.

Kamahina ve arkadaşları (2019, s. 82), üniversite müfredatındaki dijitalleşmede akademisyenlerin sorumluluk alması gerektiğini belirtmektedir. Kamahina ve arkadaşlarına (2019, s. 80-82) göre geleneksel eğitimin ağırlıklı olduğu müfredatı savunan akademisyenler konuyla ilgili ikna edilmeli ve ders yapıları/içerikleri dijital ortam ve araçlardan faydalanılarak oluşturulmalıdır. Ayrıca akademisyenlerin ağ teknolojilerini kullanıma hazır olmaları ve dijital araçları kullanmanın mevcut sorunlarına ilişkin kişisel mesleki eksiklikleri giderilmelidir. Dijitalleşen eğitim müfredatıyla öğrencilere “eleştirel düşünme, etkili iletişim ve işbirliği biçimleri, kendini geliştirmeye hazır olma ve yaşam boyu öğrenmeye” yönelik beceri kazandırılabilir.

Hegyes ve arkadaşlarına (2017, s. 45) göre, üniversite müfredatındaki dijitalleşme oranının artması eğitim alan öğrencilerin zaman ve mekândan bağımsız olarak bilgiye kolayca ulaşabilmesi ve bilgilerini belirleyebilmesi adına önemlidir. Hegyes ve arkadaşlarına göre, bilgi transferini kolaylaştırmak için

eğitimde farklı dijital araçların kullanılması gerekmektedir. Eğitimde dijital okuryazarlık, dijital yetkinlik, sorumlu ve güvenli internet kullanımı ve sanal alan yeteneklerinin en üst düzeyde kazandırılmasından eğitici ve öğretici konumunda olanlar sorumludur.

Taşkıran'a (2017, s. 97-98) ve Koçyiğit Küçükçivil'e (2021, s. 344) göre dijitalleşmenin gündelik hayata dâhil olmasıyla "bilgiye erişimde demokratikleşme, elektronik ansiklopediler, sözlükler, dijital özel ve halk kütüphaneleri, dijital kitaplar, makaleler ve arşivler, web ürünleri olarak sunulan sosyal ağlar, bloglar ve web sayfaları, bilgi alışverişine imkân sağlayan tartışma forumları" bir tıklama uzağındadır. Bu dijital dönüşüm, bilgi erişimini ve paylaşımını köklü bir şekilde değiştirmektedir. Dünyada dijital dönüşüm bu derece hızlı gerçekleşirken okullar bu hıza yetişmekte zorlanmaktadır. İnci ve arkadaşlarına (2017, s. 496) göre de günümüz eğitim sistemleri, öğrencilere doğal yaşamlarının gerektirdiği dijital koşulları sağlayamamaktadır. Bu nedenle alışlagelmiş eğitim-öğretim yöntemlerinin, dijital teknolojilerle çevrilmiş biçimde büyüyen dijital yerlilerin niteliklerine yeterince hitap etmediği söylenebilir.

3. Yöntem

Nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılan bu çalışmada, iletişim fakültesi çatısı altında faaliyet gösteren "Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema" adlı iki bölümün (ders detaylarını içeren dokümanlar aracılığıyla) müfredatına yönelik bir durum tespiti yapmak ve bu müfredat içerisindeki dersleri farklı açılardan irdelemek amaçlandığından veri toplama sürecinde "Belgesel Tarama Tekniği" kullanılmıştır.

Belgesel tarama tekniği, "belirli dönemlerde bir bilim dalıyla ilgili üretilen, her türden yazılı metnin incelenmesi" olarak tanımlanmaktadır (Kozak, 2000, s. 16). Betimleyici boyutu bulunan belgesel tarama tekniği farklı çalışmalar içerisinde "Doküman Metodu, Belgesel Gözlem, Literatür Taraması ve Dolaylı Gözlem" olarak da adlandırılmaktadır (Muşmal ve Gürbüz, 2018, s. 217). Belgesel tarama tekniğiyle literatürdeki çalışmalarda "atıf, konu, kişi ve yayın türü" gibi boyutlar, tarihsel bir değerlendirmeyle ele alınabilmektedir (Zeren ve Kaya, 2020, s. 38; Yılmazel, 2019, s. 2).

Belgesel tarama tekniğinin kullanıldığı araştırmalarda zamanın önemli bir kısmı, çalışmaya fayda sağlayacağı düşünülen dokümanların incelenmesine ayrılmaktadır. Araştırmalarda, konuyla ilgili yoruma ulaşmak için veri toplandığı düşünüldüğünde belgesel tarama tekniğiyle orijinal çalışmalar ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla toplanan veriler özgün bir çalışmanın ortaya çıkmasında önemli bir zemin oluşturmaktadır (Karasar, 2020, s. 230). Belgesel tarama tekniğinin kullanıldığı araştırmalar beş aşamada gerçekleşmektedir (Neuman, 2020, s. 253). Belli bir konu ya da araştırma sorusu hakkında geçmişte yayınlanmış bütün araştırmaları saptamak (1). Tutarlı ölçütler geliştirerek araştırmaları ilgilerine göre taramak (2). Her bir araştırmanın bulgularından konu ile ilgileri bilgileri tespit etmek (3). Verileri inceleyip daha geniş bulgular halinde sentezlemek (4). Sentezler doğrultusunda sonuçlar çıkarmak (5).

Belgesel tarama tekniğini kullanan araştırmacı, hangi çalışmalarını analiz içine alması gerektiğini ortaya koyduğu kriterlere göre belirlemelidir. Dolayısıyla bahsi geçen analizde literatür taraması için belirlenen ve tercih edilen anahtar kelimeler, coğrafya, veri tabanları, arama motorları ve ögeler gerekçeleriyle hem niteliksel hem de niceliksel olarak belirginleştirilmelidir. Bu kapsamda da araştırmanın konusunu oluşturan içerikle bağlantılı olan başka kavramlarla ilişkisini analiz etmiş olan araştırma sorusunun kapsamına bağlı olarak yerli ve/veya yabancı kaynaklarca yayınlanmış çalışmalara ulaşılmalıdır (Aksoy Kürü, 2021, s. 225). Araştırmacı, analiz ettiği belgelerdeki eksiklikleri tamamlamak için verilerdeki boşlukları doldurabilecek ve araştırılan konulara ışık tutabilecek ek dokümanlar aramaya hazırlanmalıdır. Dolayısıyla kullanılan belgesel tarama tekniği, araştırmacının fikrini iletmek için çalışmalardan alıntı yapması demek değildir. Aksine, çalışmayı geliştirecek bir sürece karşılık gelmektedir. Araştırmacılar, araştırmada yazılı ve basılı yayınları kullanırken bunları saptırmadan, kendi görüşlerine göre yorumlamadan, nesnel bir bakış açısıyla araştırmanın başlangıcından bitişine kadar, veri toplama, analiz etme ve raporlaştırma aşamalarında bilimsel etik ve yayın ilkelerine uygun olarak belgeleri incelemeli ve çalışmalarını tamamlamalıdır (Kıral, 2020, s. 185).

3.1. Araştırma Soruları

Bu çalışma, aşağıda belirtilen 5 temel soruya cevap aranmaktadır:

Araştırma Sorusu 1: Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema eğitimi hangi üniversitelerde verilmektedir ve dijital içerikli derslerin üniversitelere göre sayısal dağılımı nasıldır?

Araştırma Sorusu 2: Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema eğitiminde ön plana çıkan dijital içerikli temel derslerin isimleri nelerdir?

Araştırma Sorusu 3: Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema eğitimindeki dijital içerikli dersleri veren öğretim elemanlarının unvanları nelerdir?

Araştırma Sorusu 4: Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema eğitimindeki dijital içerikli derslerin “teorik ve uygulama” boyutu ile “seçmeli ve zorunlu” olma durumu nasıldır?

Araştırma Sorusu 5: Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema eğitimindeki dijital içerikli derslerin sınıflara göre dağılımı nasıldır?

3.2. Evren ve Sınırlılıklar

Çalışmanın evreni, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde lisans düzeyinde eğitim ve öğretim faaliyetine devam eden Gazetecilik Bölümü ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü bulunan bütün iletişim fakülteleridir. Diğer bir ifadeyle çalışmanın evreni, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Gazetecilik Bölümü ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümünde eğitim veren tüm iletişim fakülteleridir. Çalışmaya dâhil edilen bazı üniversitelerde Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü yerine “Radyo ve Televizyon ile Televizyon Haberciliği ve Programcılığı” bulunmaktadır. Dolayısıyla Radyo ve Televizyon ile Televizyon Haberciliği ve Programcılığı bölümleri Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü içerisinde değerlendirilmiştir. Gazetecilik ile Radyo, Sinema ve

Televizyon adlı bölümler doğrudan habercilikle olan bağlantıları ve araştırmacıların da Gazetecilik anabilim dalında akademisyen/öğrenci olmaları sebepleriyle seçilmiştir. Dolayısıyla iletişim fakültesi içerisinde bulunan Halkla İlişkiler ve Reklamcılık adlı bölümler aynı sebepten araştırma dışında tutulmuştur. Araştırma kapsamında analiz birimi olarak seçilen bölümler hem devlet hem de vakıf üniversiteleri açısından değerlendirilmiştir. Bazı üniversitelerde her iki bölüm için de “ikinci öğretim ve uzaktan eğitim” gibi farklı seçenekler bulunmaktadır. Çalışma kapsamında birden fazla eğitim şekli olan üniversitelerin sadece “normal eğitime” ait müfredat temel alınarak analiz edilmiştir. Belirtilen iki bölüm dışında lisans düzeyinde yer almasına rağmen farklı isimlerde bulunan ve aynı isimde olmasına rağmen ön lisans, yüksek lisans ve doktora kategorisinde yer alan programlar çalışmaya dâhil edilmemiştir. Ayrıca, çalışmada bazı üniversitelerin derslerine ve/veya ders içeriklerine ulaşamamıştır. Dolayısıyla çalışmada, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Gazetecilik Bölümü ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümünde eğitim veren tüm iletişim fakülteleri incelenememiş; Tablo 1 ve Tablo 2’de yer verilen üniversite isimleriyle örneklem oluşturulmuştur.

3.3. Verilerin Elde Edilmesi ve Analizi

“Gazetecilik” ve “Radyo, Televizyon ve Sinema” bölümleri bulunan üniversiteler, Yükseköğretim Kurulu (YÖK)’na ait dijital bir hizmet olan “Yükseköğretim Program Atlası” aracılığıyla belirlenmiştir. Tek yetki ve sorumluluk sahibi otorite olan YÖK’e ait Yükseköğretim Program Atlası’na göre, 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Türkiye’de lisans düzeyinde 41 devlet ve vakıf üniversitesinde Gazetecilik Bölümünde ilgili alan eğitimi verilmektedir. Yükseköğretim Program Atlası’na göre, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü Türkiye’de lisans düzeyinde 61 devlet ve vakıf üniversitesinde bulunmaktadır. Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema bölümlerinin müfredatlarına yönelik analizlerde her üniversite tek tek incelenmiş ve çalışma konusuyla ilgili derslerin isimlerine ve müfredatlarına “Ders Bilgi Paketi/Bologna Sistemi”nden ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmacılar tarafından 1 Kasım - 1 Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen veri toplama sürecinde Gazetecilik (302 ders) ve Radyo, Televizyon ve Sinema bölümlerinde (303 ders) bulunan 605 dijital içerikli ders kaydedilmiştir. Dijital içerikli dersler belirlenirken, üniversite müfredatı tek tek incelenmiş ve araştırmacıların alanla olan bilgisi doğrultusunda ders içerikleri de incelenerek ilgili dersin dijital içerikli olup olmadığına karar verilmiştir. Diğer bir ifadeyle derslerin isimlerinin dijital ve/veya benzer isimlerde olduğundan benzer içeriğe sahip oldukları düşünülerek belirlenmiştir. Bu dersler, Belgesel Tarama Tekniğiyle analiz edilmiş; elde edilen bulgular frekans tabloları halinde verilerek yorumlanmıştır.

4. Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında Gazetecilik ve Radyo, Televizyon ve Sinema eğitimindeki derslerin incelenmesi sonucu elde edilen bulgular ve bulgulara ait yorumlara yer verilmiştir. Bu çerçevede, “müfredatına yer verilen üniversiteler, ilgili müfredattaki dijital içerikli ders sayıları, dijital içerikli derslerin isimleri ve dijital içerikli dersleri veren akademik personele ait bilgiler” belirtilmiştir.

4.1. Müfredatına Yer Verilen Üniversiteler ve Dijital İçerikli Ders Sayıları

Gazetecilik ve Radyo, Televizyon ve Sinema bölümleri bulunan üniversitelere ve dijital içerikli ders sayılarına (dijital içerikli dersler) yönelik bilgiler, Tablo 1 ve Tablo 2 verilmiştir. Gerçekleştirilen belgesel tarama tekniği sonucu elde edilen bulgular, bölümler arasında benzerlikler ve farklılıklar olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Gazetecilik Eğitimi Veren Üniversiteler ve Dijital İçerikli Ders Sayıları

Üniversite Türü	Üniversite Adı	Ders Sayısı	Üniversite Türü	Üniversite Adı	Ders Sayısı	
1	Akdeniz Üniversitesi	5	Devlet	22	Mersin Üniversitesi	10
2	Aksaray Üniversitesi	5		23	Muş Alparslan Üniversitesi	5
3	Ankara H. B. Üniversitesi	13		24	Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi	14
4	Ankara Üniversitesi	5		25	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	11
5	Atatürk Üniversitesi	5		26	Sakarya Üniversitesi	10
6	Adnan M. Üniversitesi	5		27	Selçuk Üniversitesi	3
7	Bolu A.İ.B Üniversitesi	2		28	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2
8	Ç. Onsekiz M. Üniversitesi	6		29	Süleyman Demirel Üniversitesi	4
9	Çukurova Üniversitesi	7		30	Trabzon Üniversitesi	6
10	Dicle Üniversitesi	3		31	Uşak Üniversitesi	20
11	Ege Üniversitesi	6		32	Yozgat Bozok Üniversitesi	12
12	Erciyes Üniversitesi	4		33	İstanbul Arel Üniversitesi	10
13	Fırat Üniversitesi	8		34	İstanbul Aydın Üniversitesi	9
14	Gaziantep Üniversitesi	7		35	İstanbul Medipol Üniversitesi	10
15	Giresun Üniversitesi	7		36	Maltepe Üniversitesi	9
16	Gümüşhane Üniversitesi	5		37	Üsküdar Üniversitesi	9
17	İnönü Üniversitesi	9		38	Yeditepe Üniversitesi	6
18	İstanbul Üniversitesi	6		39	Yakın Doğu Üniversitesi	11
19	Karabük Üniversitesi	4		40	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	3
20	Kastamonu Üniversitesi	6		41	Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi	5
21	Marmara Üniversitesi	15			Toplam Ders Sayısı	302

Tablo 1 bulgularına göre, Türkiye’de lisans düzeyinde 41 farklı eğitim kurumunda Gazetecilik Bölümü bulunmaktadır. Bu noktada Tablo 1’de belirtilen bazı üniversitelerin “ikinci öğretimi ve uzaktan eğitim” gibi şekillerinin de olduğunu ve çalışma kapsamında sadece normal öğretim müfredatının değerlendirildiğini söylemek gerekmektedir. Yapılan analizlerde Gazetecilik Bölümü müfredatında seçmeli ve zorunlu derslerin toplam sayısının yaklaşık olarak 45-50 olduğu; dijital içerikli ders sayısının belirtilen rakama göre hayli düşük sayıda olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle bazı üniversitelerin ders müfredatlarında ilgili alan ve dijitalleşmeyle ilgili ders sayısının çok, diğerlerinde ise bu sayının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitimi Veren Üniversiteler ve Dijital İçerikli Ders Sayıları

Üniversite Türü	Üniversite Adı	Ders Sayısı	Üniversite Türü	Üniversite Adı	Ders Sayısı	
1	Akdeniz Üniversitesi	4	Devlet	32	Selçuk Üniversitesi	3
2	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	12		33	Süleyman Demirel Üniversitesi	2
3	Ankara Üniversitesi	6		34	Uşak Üniversitesi	14
4	Atatürk Üniversitesi	2		35	Van Üniversitesi	2
5	Adnan Menderes Üniversitesi	8		36	Yozgat Bozok Üniversitesi	2
6	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	4		37	Altınbaş Üniversitesi	2
7	Bitlis Eren Üniversitesi	2		38	Antalya Akev Üniversitesi	2
8	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1		39	Başkent Üniversitesi	13
9	Çukurova Üniversitesi	2		40	Beykent Üniversitesi	5

10	Düzce Üniversitesi	1	41	Beykoz Üniversitesi	5
11	Ege Üniversitesi	5	42	Esenyurt Üniversitesi	8
12	Erciyes Üniversitesi	4	43	Fenerbahçe Üniversitesi	28
13	Fırat Üniversitesi	3	44	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	4
14	Gaziantep Üniversitesi	3	45	İstanbul Aydın Üniversitesi	9
15	Giresun Üniversitesi	3	46	İstanbul Ayyansaray Üniversitesi	4
16	Gümüşhane Üniversitesi	3	47	İstanbul Bilgi Üniversitesi	13
17	Harran Üniversitesi	2	48	İstanbul Gelişim Üniversitesi	12
18	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	3	49	İstanbul İstinye Üniversitesi	8
19	İstanbul Üniversitesi	3	50	İstanbul Kadir Has Üniversitesi	1
20	İnönü Üniversitesi	4	51	İstanbul Kültür Üniversitesi	3
21	Karabük Üniversitesi	5	52	İstanbul Maltepe Üniversitesi	10
22	Kastamonu Üniversitesi	5	53	İstanbul Medipol Üniversitesi	2
23	Kocaeli Üniversitesi	1	54	İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	4
24	Marmara Üniversitesi	4	55	İstanbul Rumeli Üniversitesi	3
25	Mersin Üniversitesi	4	56	İstanbul Üsküdar Üniversitesi	12
26	Munzur Üniversitesi	3	57	İstanbul Yaşar Üniversitesi	6
27	Necmettin Erbakan Üniversitesi	4	58	İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	2
28	Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi	4	59	Yeditepe Üniversitesi	5
29	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	4	60	Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi	2
30	Ordu Üniversitesi	2	61	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	2
31	Sakarya Üniversitesi	4	Toplam Ders Sayısı	303	

Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü olan üniversiteleri ve dijital içerikli ders sayılarını gösteren Tablo 2 bulguları, Tablo 1 ile benzerlik göstermektedir. Diğer bir ifadeyle Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatında yer alan toplam dijital içerikli ders sayısı (303) neredeyse Gazetecilik bölümündeki ders sayılarıyla (302) aynıdır. Belirtilen iki bölüm arasındaki farklara bakıldığında Gazetecilik Bölümünde dijital içerikli derslere en fazla yer veren üniversite bir devlet (Uşak Üniversitesi) üniversitesiyken; Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümünde ise en fazla dijital içerikli dersin bir vakıf üniversitesi olan Fenerbahçe Üniversitesi'nde olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamında belirtilen birinci araştırma sorusunun cevabını içeren Tablo 2 bulgularına göre, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümünün dolayısıyla bu bölüm müfredatı içerisindeki dijital içerikli ders sayısının Gazetecilik Bölümüyle yaklaşık olarak aynı olduğunu söylemek mümkündür.

4.2. Gazetecilik ve Radyo, Televizyon ve Sinema Müfredatında Ön Plana Çıkan Dersler

Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema bölümleri müfredatındaki dijitalleşme sürecinin genel olarak 10 temel ders ismi altında gerçekleştiği görülmektedir. Çalışma kapsamında belirtilen temel dersler, incelemelerde en çok kullanılan isimleri ifade etmektedir. Bu noktada, temel dersler ve alan dersleri aynı anlama gelmemektedir. Temel dersler, üniversitelerde en çok kullanılan 10 ismi kapsarken alan derslerinde ise birçok farklı isim ve içerik söz konusudur. Belirtilen 10 dersin isimleri ve niceliksel bilgileri Tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3. Ön Plana Çıkan Dersler ve Sayıları

	Ders İsimleri	Bölüm Bilgisi		Toplam
		Gazetecilik	Radyo, Televizyon ve Sinema	
1	Yeni Medya	57	65	122
2	Yeni İletişim Teknolojileri	25	25	50
3	Sosyal Medya	42	41	83

İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme

4	Dijital Medya	68	120	188
5	Alternatif Medya	24	8	32
6	İnternet Gazeteciliği	41	16	57
7	Veri Gazeteciliği	21	7	28
8	Yeni Nesil Uygulamalar	14	7	21
9	Mobil İletişim Teknolojileri	6	3	9
10	Transmedya Anlatıları	4	11	15
	Toplam	302	303	605

Çalışma kapsamında analiz edilen her iki bölüm müfredatında ders isimlerinin benzer olduğu net bir şekilde görülmektedir. Gazetecilik ve Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümlerinin müfredatında en fazla karşılaşılan ders ismi, “Dijital Medya” olmuştur. Çoğu zaman dijital medyayla eş anlamlı olarak kullanılan “Yeni Medya” ve yeni medya alanlarından ve/veya alanlarından biri olan “Sosyal Medya” da ön plana çıkan ders isimleri arasında bulunmaktadır. Gazetecilik Bölümü müfredatında “İnternet Gazeteciliği”, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatındaysa “Yeni İletişim Teknolojileri” de dikkat çeken diğer dijital içerikli ders isimleri olmuştur. Tablo 3 bulgularına göre, iki bölüm müfredatında da dijitalleşme süreci bazı “temel ders isimleri” çerçevesinde gerçekleşmektedir. Çalışma kapsamında incelenen 605 dijital içerikli dersin neredeyse yarısı “Dijital Medya (188) ve Yeni Medya (122)” olarak adlandırılmıştır. Özellikle 2000’li yılların başından itibaren hem Dünya genelinde hem de Türkiye özelinde “internet, habercilik ve telekomünikasyon” gibi farklı alanlardaki teknolojik gelişmelerin “Dijital Medya ve Yeni Medya” şeklinde kavramsallaştırması bu bulgunun bir gerekçesi olarak gösterilebilir.

4.3. Ders İsimlerinin Detaylı Gösterimi

Çalışmada analiz edilen müfredatın bölümlere göre isim detaylandırması, Tablo 4/1 ve Tablo 4/2 ile verilmiştir. Dijital içerikli ders isimlerinin detaylandırılmasına yönelik elde edilen bulgular, Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema bölümleri arasında birçok ortak dersin bulunduğunu; dolayısıyla her iki bölüm müfredatındaki dijitalleşme sürecinin benzer derslerle gerçekleştirildiğini göstermektedir. Temel ders isimlerinin devamında çerçevesi çizilen kategorilerin detaylarında belirtilmesi gereken bazı farklar da bulunmaktadır.

Tablo 4/1. Ders İsimlerinin Detaylandırılması

	Bölüm Adı	
Temel Ders İsimleri	Gazetecilik	Radyo, Sinema ve Televizyon
Yeni Medya	Yeni Medyaya Giriş	Yeni Medyaya Giriş
	Yeni Medya Kuramları	Yeni Medya Çalışmaları
	Yeni Medya Uygulamaları	Yeni Medya ve İçerik Üretimi
	Yeni Medya Çalışmaları	Yeni Medya Kuramları
	Yeni Medya Toplumsal İlişkiler	Yeni Medya ve Toplum
	Yeni Medya Uygulamaları	Yeni Medya, Yeni İletişim Teknolojileri
	Yeni Medya, Yeni Teknolojiler	Yeni Medya ve Demokrasi
	Yeni Medya Yayıncılık Uygulamaları	Yeni Medya ve İletişim
	Yeni Medya Çalışmaları	Yeni Medya ve Sinema
	Yeni Medya Gazetecilik Uygulamaları	Yeni Medya ve Video
	Yeni Medya Okuryazarlığı	Yeni Medya Eleştirisi
	Yeni Medya ve Çoğulculuk	Yeni Medya Sanatı
	Yeni Medya ve Etkileşim	Yeni Medya Programlama
	Yeni Medya ve Toplum	
	Yeni Medya ve Bağımlılık	
	Yeni Medya ve Din	

	Yeni Medya ve Mizah	
Yeni İletişim Teknolojileri	Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim	Dijital Yayıncılık Teknolojileri
	Yeni Enformasyon Teknolojileri	Bilgi Teknolojileri Kullanımı
	Yeni İletişim Teknolojileri ve Alternatif Medya	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
	Medya ve İletişim Teknolojileri	Bulut Teknolojisi
	Yeni İletişim Teknolojileri ve Yeni Medya	Enformasyon Teknolojileri
	Yeni Medya için Bilgisayar Becerileri	Yeni Medya Teknolojileri ve İletişim
	Yeni Medya Teknolojileri	Yeni Medya Teknolojileri ve Kültürleri
	Dijital Medya Teknolojileri	Yeni İletişim Ortamları
	Dijital Yayıncılık Uygulamaları	Dijital Teknolojiler
Sosyal Medya	Sosyal Medya Araştırmaları	Sosyal Medya Uzmanlığı
	Sosyal Medya Haberciliği	Sosyal Medya Haberciliği
	Sosyal Medya Uzmanlığı	Sosyal Medyada İçerik Üretimi
	Sosyal Medya İletişimi	Sosyal Medya Yönetimi
	Sosyal Medya ve Öğrenme	Sosyal Medya ve Ağ Analizi
	Sosyal Medya Yönetimi	Sosyal Medya ve Çocuk
	Sosyal Medya Kullanımı	Sosyal Medya ve İzleyici
	Sosyal Medya ve Vatandaş Gazeteciliği	Sosyal Medya Edebiyatı
	Sosyal Medyada Eleştirel Yaklaşımlar	Sosyal Medya Çağında Kamu Diplomasisi
	Sosyal Medya Çağında Kamu Diplomasisi	Sosyal Medya Analitikleri
	Sosyal Medya Yönetimi	Sosyal Medyada Film Uygulamaları
	İletişimde Sosyal Medya	
Dijital Medya	Dijital İletişim	Dijital İletişim Stratejileri
	Dijital Okuryazarlık	Dijital Anlatımın Temelleri
	Dijital Gazetecilik	Dijital Görüntü Teknikleri
	Dijital Medya ve Gazetecilik	Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ
	Dijital Yayıncılık	Dijital Dönüşüm ve İletişim
	Dijital Dergi Yayıncılığı	Dijital Sinema ve Televizyon
	Dijital Haber Kurgusu	Dijital Platformlar ve Televizyon
	Dijital Çağda Gazeteciliğe Yeni Yaklaşımlar	Dijital Medya ve Yayıncılık
	Dijital Beşeri Bilimler	Dijital Okuryazarlık
	Dijital Kültür	Dijital Hikâyecilik
	Dijital Vatandaşlık	Dijital Pazarlama
	Dijitalleşme ve İnternet Kuşağı	Dijital Ortam Tasarımı
	Dijital Anlatımın Temelleri	Dijital Bellek
	Dijital İçerik Üretimi	Dijital Topluluklar
Dijital Medya ve Girişimcilik	Dijital Dünyada Ağ Etkisi	

Gazetecilik Bölümü müfredatında Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatına göre daha spesifik dersler (Yeni Medya ve Din, Yeni Medya ve Bağımlılık, Yeni Medya ve Mizah vb.) bulunmaktadır. Yeni iletişim teknolojileri temel dersi kategorisinde Gazetecilik Bölümü müfredatında “bilgi, habercilik ve iletişim araçları” ele alınırken Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatındaysa “uygulamalı yayıncılık” ön plana çıkmaktadır. Sosyal medya temel dersi kategorisinde her iki bölüm açısından da geçerli olmak üzere dikkat çeken bir nokta bulunmaktadır. Her iki bölüm müfredatında da sosyal medya, mesleki açıdan (Gazetecilikte habercilikle, Radyo, Sinema ve Televizyondaysa yayıncılıkla) değerlendirilmektedir. Dijital medya temel dersi söz konusu olduğundaysa her iki bölüm açısından hem teknik (Dijital Gazetecilik, Dijital Haber Kurgusu, Dijital Hikâyecilik, Dijital Ortam Tasarlama vb.) hem de sosyolojik derslere (Dijitalleşme ve İnternet Kuşağı, Dijital Topluluklar, Dijital Kültür, Dijital Vatandaşlık, Dijital Kültür, Dijital Bellek vb.) yer verildiği görülmektedir.

Tablo 4/2. Ders İsimlerinin Detaylandırılması

	Bölüm Adı	
Ders Adı	Gazetecilik	Radyo, Sinema ve Televizyon
Alternatif Medya	Yurttaş Gazeteciliği	Dijital Veri Aktivizmi
	Alternatif Medya Uygulamaları	Alternatif Basın
	Yeni Toplumsal Hareketler ve Medya	
İnternet Gazeteciliği	İnternet Haberciliği	Multimedya Haber Yazımı
	İnteraktif Gazetecilik	Multimedya Uygulamaları

İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme

	İnternet Haberciliği Uygulamaları İnternet Gazeteciliği ve Web Tasarımı İnternet ve Yeni Medya İnternet Gazeteciliği Uygulamaları	Multimedya Tasarımı ve Animasyon İnternet Radyosu İnternet Radyo Yayıncılığı Online Habercilik
Veri Gazeteciliği	Veri Bilimi Veri Gazeteciliği Medyada Veri Madenciliği Veri ve Robot Haberciliği Veri Gazeteciliği ve Doğrulama	Veri Bilimi Bilgi ve Veri Okuryazarlığı Büyük Veri Büyük Veri Gizliliği ve Güvenliği
Yeni Nesil Uygulamalar	Medyaya Yeni Yaklaşımlar İletişimde Yeni Eğilimler İleri İletişim Çalışmaları Enformasyon Teknolojileri ve Eğitim Robotik Gazetecilik Drone Gazeteciliği Bilgi Teknolojileri Kullanımı Bilgi Teknoloji ve Araçları Enformatik	Tasarımda Yenilikçi Yaklaşımlar Multimedya Uygulamaları Yenilikçi Video Teknikleri İleri Web Uygulamaları İleri İletişim Çalışmaları Etkileşimli Medya Tasarımı Sinemada Yeni Yönelimler Çağdaş Film Teknolojileri Dijital Girişimcilik ve İnovasyon Destekleyici Teknoloji E-Spor E-Ticaret
Mobil İletişim Teknolojileri	Mobil Habercilik ve Yurttaş Gazeteciliği Mobil Uygulama Geliştirme Mobil Ticaret	Tablet ve Mobil Gazetecilik Podcast Yayıncılığı
Transmedya	Transmedya Anlatıları Transmedya Anlatım ve Öykü Geliştirme	Transmedya Anlatıları Transmedya Çalışmaları

Tablo 4/2'ye göre alternatif medya temel dersi, Gazetecilik Bölümü müfredatında “Yurttaş Gazetecilik” adlı bir habercilik alanı olarak Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatındaysa “Dijital Veri Aktivizmi ve Alternatif Basın” gibi benzer isimlerde olduğundan benzer içeriğe sahip oldukları düşünülen genel bir adlandırmayla işlenmektedir. Gazetecilik Bölümü müfredatında genelde “internet teknolojisine” yönelik teknik derslere yer verilirken Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatında “multimedya/çoklu medya” ön plana çıkmaktadır. Veri Gazeteciliği temel dersi, Gazetecilik müfredatında geleceğin gazetecilik araçlarından biri olarak değerlendirilen robot teknolojisiyle Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatındaysa verilerin gizliliğiyle ilişkilendirilmektedir. Yeni Nesil Uygulamalar temel dersi içerisinde benzer isimlerde olduğundan benzer içeriğe sahip oldukları düşünülen Gazetecilik Bölümü müfredatında “Medyaya Yeni Yaklaşımlar, İletişimde Yeni Eğilimler ve İleri İletişim Çalışmaları”, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatındaysa “İleri Web Uygulamaları, Sinemada Yeni Yönelimler ve Çağdaş Film Teknolojileri” gibi dersler bulunmaktadır. Mobil İletişim Teknolojileri ve Transmedya adlı temel ders isimlerininse her iki bölüm müfredatında benzer isimlerde olduğu görülmektedir. Tablo 3 ve Tablo 4/1-4/2 ile ortaya konulan bulgular, çalışmanın ikinci araştırma sorusunun detaylı bir cevabını sunmaktadır.

4.4. Dijital İçerikli Dersleri Veren Öğretim Elemanlarının Unvan Bilgileri

Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatındaki dijital içerikli dersleri veren öğretim elemanlarının unvanlarına ait bilgiler Tablo 5 ve Tablo 6 ile verilmiştir. Çalışma kapsamında analiz edilen müfredat belgelerinde en az bilginin dersi veren öğretim elemanı ve öğretim elemanının unvanıyla³ ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Değerlendirme yapılan her iki bölüm müfredatında

³ Kullanılan unvan kısaltmalarının bilgileri şu şekildedir: Profesör Doktor (Prof. Dr.), Doçent Doktor (Doç. Dr.), Doktor Öğretim Üyesi (Dr. Öğr. Üyesi), Araştırma Görevlisi (Arş. Gör.) ve Öğretim Görevlisi (Öğr. Gör.).

dijital içerikli dersleri veren öğretim elemanlarına dolayısıyla da unvan bilgilerine çoğunlukla yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 5. Gazetecilik Bölümündeki Dijital İçerikli Dersleri Veren Öğretim Elemanlarının Unvanları

Ders Adı	Üniversite Türü	Öğretim Elemanının Unvanı				Arş. Gör.	Gör./Öğr.	Belirtilmemiş	Toplam
		Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üyesi					
Yeni Medya	Devlet	2	5	11	1		21	57	
	Vakıf	-	-	4	1		12		
Yeni İletişim Teknolojileri	Devlet	2	2	6	-		8	25	
	Vakıf	-	1	2	2		2		
Sosyal Medya	Devlet	1	3	5	5		16	42	
	Vakıf	-	5	4	1		2		
Dijital Medya	Devlet	2	9	13	8		23	68	
	Vakıf	-	4	4	4		2		
Alternatif Medya	Devlet	1	5	11	2		5	24	
	Vakıf	-	1	-	-		-		
İnternet Gazeteciliği	Devlet	1	1	16	2		15	41	
	Vakıf	-	-	1	2		4		
Veri Gazeteciliği	Devlet	1	2	7	1		7	21	
	Vakıf	-	-	1	-		3		
Yeni Nesil Uygulamalar	Devlet	-	-	5	-		3	14	
	Vakıf	-	1	4	1		-		
Mobil İletişim Teknolojileri	Devlet	-	1	2	1		-	6	
	Vakıf	-	-	-	2		-		
Transmedya Anlatıları	Devlet	-	-	-	-		3	4	
	Vakıf	-	-	-	-		1		
	Toplam	10	40	96	33		123	302	

Gazetecilik Bölümü müfredatındaki dijital içerikli dersleri veren çoğu öğretim elemanının unvan bilgisine ulaşılamamaktadır. Dijital içerikli derslerin tümünde ilk sırada karşımıza çıkan unvan, “Dr. Öğr. Üyesi” olmuştur. Dr. Öğr. Üyesi unvanını Doç Dr. takip etmektedir.

Tablo 6. Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümündeki Dijital İçerikli Dersleri Veren Öğretim Elemanlarının Unvanları

Ders Adı	Üniversite Türü	Öğretim Elemanının Unvanı				Arş. Gör.	Gör./Öğr.	Belirtilmemiş	Toplam
		Prof. Dr.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Üyesi					
Yeni Medya	Devlet	1	4	7	2		25	65	
	Vakıf	2	3	11	2		8		
Yeni İletişim Teknolojileri	Devlet	2	2	5	1		3	25	
	Vakıf	2	-	3	2		5		
Sosyal Medya	Devlet	-	1	8	2		10	41	
	Vakıf	1	2	9	2		6		
Dijital Medya	Devlet	2	5	7	9		15	120	
	Vakıf	5	7	37	18		15		
Alternatif Medya	Devlet	-	-	2	1		1	8	
	Vakıf	-	2	1	-		1		
İnternet Gazeteciliği	Devlet	-	-	4	1		4	16	
	Vakıf	-	1	2	3		1		
Veri Gazeteciliği	Devlet	1	-	-	-		1	7	
	Vakıf	-	1	2	2		-		
Yeni Nesil Uygulamalar	Devlet	-	-	1	1		-	7	
	Vakıf	-	1	3	-		1		
Mobil İletişim Teknolojileri	Devlet	-	-	-	-		1	3	
	Vakıf	-	-	-	1		1		
Transmedya Anlatıları	Devlet	-	1	-	-		7	11	
	Vakıf	-	-	1	-		2		
	Toplam	16	30	103	47		107	303	

Gazetecilik Bölümünde olduğu gibi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatında da dijital içerikli dersleri veren öğretim elemanlarının unvan bilgisine genel olarak ulaşılamamıştır. Tablo 6’da

İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme

görüldüğü üzere neredeyse her üç dijital içerikli dersin birinde öğretim elemanının unvan bilgisi bulunmamaktadır. Derslerin her eğitim döneminde farklı bir öğretim elemanı tarafından verilebilmesi ve/veya öğretim elemanının unvanının değişmesi bu bulguya ulaşılmadaki temel sebeplerden biri olarak gösterilebilir. Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü içerisindeki dijital içerikli dersleri en fazla Dr. Öğr. Üyesi unvanlı öğretim elemanları vermektedir. Çalışmanın üçüncü araştırma soruna yönelik oluşturulan Tablo 5 ve Tablo 6 ile gösterilen bulgular arasında hem Prof. Dr. hem de Arş. Gör.⁴ ile Öğr. Gör. unvanlarına yönelik bazı noktalara değinmek gerekmektedir. Her iki bölüm müfredatındaki dijital içerikli dersleri sayısal olarak en az veren unvan, Prof. Dr. olmuştur. Diğer yandan analizi yapılan her iki bölüm müfredatında da dijital içerikli derslerde Arş. Gör. unvanlı öğretim elemanları ve Öğr. Gör. unvanlı akademik personelin ön plana çıktığını söylemek gerekmektedir.

4.5. Dijital İçerikli Derslerin Teori-Uygulama Boyutu ve Zorunlu-Seçmeli Olma Durumuyla İlgili Bulgular

Çalışma kapsamında erişilen Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatındaki dijital içerikli ders dokümanlarının “teorik ve uygulama yönü, zorunlu ve seçmeli olma durumu ile sınıfsal değerlendirmeleri”, Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9 ile belirtilmiştir. Elde edilen bulgular, dijital içerikli derslerin çoğunun “teorik” olduğunu, müfredattaki çoğu dijital içerikli dersin “seçmeli” kategorisinde yer aldığını ve lisans eğitim-öğretim sürecinde üst dönemlere/sınıflara geçildikçe dijital içerikli derslerin niceliksel olarak arttığını göstermektedir.

Tablo 7. Dijital İçerikli Derslerin Teori ve Uygulama Boyutu

Bölüm Adı	Üniversite Türü	Teori	Uygulama	Toplam
Gazetecilik	Devlet	177	53	230
	Vakıf	50	22	72
	Toplam	227	75	302
Radyo, Televizyon ve Sinema	Devlet	98	40	138
	Vakıf	108	57	165
	Toplam	206	97	303

Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü müfredatında üniversite türü (devlet ve vakıf) fark etmeksizin teori derslerinin ağırlıklı olduğu tespit edilmiştir. Tablo 7 ile belirtilen bulgular, her iki bölümde de dijitalleşmenin genel hatlarıyla teorik olarak gerçekleştiğini göstermektedir. Elde edilen bu bulgunun sebeplerinden biri, üniversitelerin dijitalleşme sürecinde gerekli olan teknolojik araç (fotoğraf makinesi, bilgisayar, program lisansları vb.) ve ortamlara (kurgu atölyeleri, habercilik ve yayıncılık alanları vb.) sahip olamamasıyla ilişkilendirilebilir.

Tablo 8. Dijital İçerikli Derslerin Zorunlu ve Seçmeli Olma Boyutu

Bölüm Adı	Üniversite Türü	Zorunlu	Seçmeli	Toplam
-----------	-----------------	---------	---------	--------

⁴ Arş Gör. unvanına sahip yardımcı öğretim elemanlarının 2547 sayılı yükseköğretim kanunu gereği derse girme zorunluluğu bulunmamaktadır. Arş. Gör. unvanına sahip yardımcı öğretim elemanları sadece ihtiyaç duyulması halinde görev yaptıkları dekanlık kararıyla ders verebilmektedir.

Gazetecilik	Devlet	76	154	230
	Vakıf	37	35	72
	Toplam	113	189	302
Radyo, Televizyon ve Sinema	Devlet	44	94	138
	Vakıf	41	124	165
	Toplam			303

Tablo 8 bulgularına göre, analiz edilen müfredattaki dijital içerikli dersler hem Gazetecilik hem de Radyo, Televizyon ve Sinema bölümü müfredatında genel anlamda “seçmeli” olarak yer almaktadır. Elde edilen bulgular, sadece Gazetecilik lisans eğitimi veren vakıf üniversitelerinde dijital içerikli derslerin daha çok “zorunlu” olarak bulunduğunu göstermektedir. Dijital içerikli derslerin müfredatta genel anlamda seçmeli olarak bulunması, sürecin lisans eğitimi alan üniversite öğrencilerine bırakıldığı şeklinde yorumlanabilir. Üniversite öğrencileri, eğitimleri sonrasındaki meslek hayatlarında ihtiyaç duyabilecekleri ve/veya ilgili olabilecekleri dijital içerikli dersleri kendi yönelimleriyle tercih edebilmektedir. Tablo 7 ve Tablo 8 ile belirtilen bulgular, çalışma içeriğindeki dördüncü araştırma sorusunun cevabı niteliğindedir.

Tablo 9. Dijital İçerikli Derslerin Görüldüğü Sınıf Bilgileri

Bölüm Adı	Üniversite Türü	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	Toplam
Gazetecilik	Devlet	10	35	95	90	230
	Vakıf	2	10	38	22	72
	Toplam	12	45	133	112	302
Radyo, Televizyon ve Sinema	Devlet	16	23	63	36	138
	Vakıf	5	23	92	45	165
	Toplam	21	46	155	81	303

İletişim fakültesi bünyesinde bulunan Gazetecilik ve Radyo, Televizyon ve Sinema bölümlerinde ilk yıl içerisinde genelde temel iletişim dersleri yer aldığından üniversite öğrencileri dijital içerikli derslerle en az 1. sınıfta tanışmaktadır. Beşinci araştırma sorusunun cevabına yönelik bulguları içeren Tablo 9’a göre, her iki bölüm müfredatında da en çok dijital içerikli ders, 3. ve 4. sınıfta bulunmaktadır. Elde edilen bu bulgu, öğrencilerin mezun olma/mesleki alanlara dâhil olma süreci yaklaştıkça müfredatta yer alan dijital içerikli ders sayısının arttığını göstermektedir.

Sonuç

Nitel yöntem içerisinde bulunan belgesel tarama tekniğinin kullanıldığı çalışmada iletişim fakültelerindeki dijital içerikli dersleri betimlemek amaçlanmıştır. Çalışmada, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde lisans düzeyinde eğitim veren ve ders içeriklerine ulaşılabilen Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema adlı bölümler ile örneklem oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında Gazetecilik Bölümünden 41, Radyo, Televizyon ve Sinema bölümündense 61 müfredat içerisinde tespit edilen 605 ders incelenmiştir. Birinci araştırma sorusunun cevabını içeren bu bulgu, her iki bölümdeki dijital içerikli ders sayısının yaklaşık olduğunu göstermektedir. Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü

İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme

daha fazla üniversitede yer almasına rağmen Gazetecilik Bölümüyle benzer isimlerde olduğundan benzer içeriğe sahip oldukları düşünülen dijital içerikli ders sayısına sahiptir. Dolayısıyla Gazetecilik Bölümündeki dijitalleşme sürecinin Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümüne göre bir adım önde gerçekleştiği söylenebilir.

Dijital içerikli ders sayısındaki yüksek rakamlara rağmen her iki bölümde de geçerli olmak üzere 10 temel ders tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle hem Gazetecilik hem de Radyo, Televizyon ve Sinema eğitiminde, dijitalleşme süreci belirli dersler etrafında şekillenmiştir. Başlıca temel dersler arasında “Yeni Medya, Yeni İletişim Teknolojileri, Dijital Medya, Sosyal Medya, İnternet Gazeteciliği ve Alternatif Medya” bulunmaktadır. İkinci araştırma sorusunu cevaplamaya yönelik elde edilen bulgular, temel derslerin birçok farklı isimle müfredat içeriğinde yer bulduğunu göstermektedir.

Dijital içerikli dersleri veren öğretim elemanlarına yönelik gerçekleştirilen analizlerde dikkat çekici bulgular elde edilmiştir. Belgesel tarama gerçekleştirilen ders forumlarında en az bilginin öğretim elemanlarıyla ilgili olduğu görülmüştür. Unvan bilgilerinin belirtildiği ders bilgi formlarına göre dijital içerikli derslerden sorumlu öğretim elemanı en çok “Doktor Öğretim Üyesi/Dr. Öğr. Üyesi” olan akademisyenler yapmaktadır. Üçüncü araştırma sorusunu cevaplayabilmek için gerçekleştirilen analizlerde ön plana çıkan bir diğer bulguysa dijital içerikli dersleri en az “Profesör Doktor/Prof. Dr.” unvanlı akademisyenlerin vermesidir. Bu durum, akademik alana yeni dâhil olan öğretim elamanlarının ve/veya öğretim görevlilerinin dijital ortam ve araçlara daha fazla yöneldiği şeklinde yorumlanabilir. Nitekim “Arş. Gör.” unvanlı öğretim elemanlarının dijital içerikli dersleri verme sürecindeki sayısal bulguları da bu yorumu desteklemektedir.

Gazetecilik ile Radyo, Televizyon ve Sinema eğitimindeki dijital içerikli dersler genelde “teorik” olarak işlenmektedir. Ayrıca her iki bölümde de dijital içerikli derslerin çoğunlukla “seçmeli” olduğu görülmektedir. Bu noktada, sadece Gazetecilik eğitimi veren vakıf üniversitelerinde dijital içerikli derslerin daha çok zorunlu olduğu bulgulanmıştır. Çalışmanın dördüncü sorusunu cevaplayan bu bulgular, öğrencilerin ilgi göstermesi ve/veya ihtiyaç duyması halinde dijital içerikli derslere yönelebildiğini göstermektedir. İletişim fakültesi öğrencileri, ilk yıl hem mesleki hem de yakın disiplinler içerisindeki temel dersleri zorunlu olarak öğrenmektedir. İlerleyen yıllarda (2. 3. ve 4. sınıfta) seçmeli ders sayısı artmaktadır. Çalışmanın beşinci araştırma sorusunun cevabına yönelik elde edilen bulgular, dijital içerikli derslerin en fazla 3. ve 4. sınıfta en az ise 1. sınıfta yer aldığını göstermektedir.

Belirtilenler doğrultusunda bu çalışma kapsamında bazı öneriler sunulmaktadır. Dijital içerikli derslerin temel isimler içeriğinde değil de özelleştirilerek/ayrı verilmesinin dijitalleşme sürecine fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Böylece temel derslerde dijitalleşmeyle tanışan öğrenciler, alanlarıyla ilgili yeni dijital araç (drone, yeni nesil teknolojiler vb.) ve ortamları (podcast, transmedya vb.) daha yakından tanıma olanağı bulabilir (1). Seçmeli dersler, müfredatta ders listelerinde yer alsın da belirli kontenjanın doldurulmaması halinde bölümler tarafından açılmayan derslerdir. Bu sebeple herhangi bir

öğrenci, öğrenim süresi boyunca ders listesinde yer alan dijitalleşme içerikli seçmeli dersi/dersleri hiç seçmeden de mezun olabilir. Dolayısıyla salt durum betimlemesi yapan bir çalışma dışında derinlikli bir araştırma için zorunlu dersler ile seçmeli derslerin farklı kategoriler halinde analiz edilmesi daha uygun olabilir (2). Öte yandan zorunlu kategorisindeki dijital içerikli ders sayısının artırılması (3) ve uygulama alanlarına ağırlık verilmesi gerektiği de (4) çalışma kapsamında sunulan diğer önerilerdir. Son olarak her iki bölüm eğitime yönelik belirtilen önerilerin yanı sıra konuyla ilgili yapılacak çalışmalar, İletişim Fakültesi içerisinde bulunan Halkla İlişkiler ve Reklamcılık gibi bölümler de dâhil edilerek daha geniş bir kapsamda gerçekleştirilebilir (5).

Kaynakça

- Aksoy Kürü, S. (2021). Meta-Analiz. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42(1), 215-229. <https://doi.org/10.30794/pausbed.803061>.
- Andersen, A. D., Frenken, K., Galaz, V., Kern, F., Klerck, L., Mouthaan, M. & Vaskelainen, T. (2021). On Digitalization and Sustainability Transitions. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 41, 96-98. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2021.09.013>.
- Auricchio, G. & Kaganer, E. (2015). How Digitalization is Changing The Way Executives Learn. *IESE Insight*, 26, 31-38. <https://dx.doi.org/10.15581/002.ART-2747>.
- Bauman, M. (2020). *Sosyolojik Düşünmek*. (A. E. Pilgir, Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bayer, H. & Özek Bulut, M. (2021). Yeni Medya Eğitimi ve Önemi. *Journal of Communication Science Researches*, 1(2), 127-138. <https://doi.org/10.7456/100102100/004>.
- Beyazıt, E. & Çiftçi, E. (2020). Türkiye’de Lisansüstü Eğitimde Kentbilim ve Çevre Eğitiminin Akademik Görünümü. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(20), 593-621.
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N. B., Liman Kaban, A., Taşçı, G. & Aykul, M. (2021). Dijital Bilgi Çağı: Dijital Toplum, Dijital Dönüşüm, Dijital Eğitim ve Dijital Yeterlilikler. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35-63. <https://doi.org/10.51948/auad.911584>.
- Büyükbaykal Ilgaz, C. & Temel, G. (2019). Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında Sosyal Medya Kullanımı ve Gençlik. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 5(2), 434-447.
- Castells, M. (2008). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür: Ağ Toplumunun Yükselişi*. (E. Kılıç, Çev.), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çiftçi, A. & Karakaş, Y. (2019). Dijitalleşen Zamanın İzdüşümünde: Kimliğin, Bedenin ve İletişimin Dönüşümü. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 10(37), 7-30. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2019.2.001.x>.
- Eriksson, Y. (2019). Digitalization of Society: What Challenges Will Users Meet. *HBiD*, 125-129.

İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme

- Ersoy, M. (2021). Eğitim Teknolojileri ile İlgili Yayımlanan Makalelerin İncelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1-16. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.927830>.
- Görgeyi-Hegyes, E., Csapo, I. & Farkas, M. F. (2017). Some Aspects of Digitalization and Sustainability in The European Union. *Journal of Management*, 36(2), 37-46.
- Gray, J. & Bernhard, R. (2015). Models for Digitalization. *Software & Systems Modeling*, 14(4), 1319-1320. <https://doi.org/10.1007/s10270-015-0494-9>.
- Hamut, A. H. (2021). Türkiye’de Dijitalleşme Olgusuna İlişkin Bibliyografya ve Bir Değerlendirme. *TRT Akademi*, 6(12), 600-627. <https://doi.org/10.37679/trta.945280>.
- Han, B. C. (2020). *Psikopolitika: Neoliberalizm ve Yeni İktidar Teknikleri*. (H. Barışcan, Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Harvey, D. (2010). *Postmodernliğin Durumu* (S. Sökmen, Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Hülür, G. & Macdonald, B. (2020). Rethinking Social Relationships in Old Age: Digitalization and The Social Lives of Older Adults. *American Psychologist*, 75(4), 554. <https://doi.org/10.1037/amp0000604>.
- Isaksson, A. J., Iiro, H. & Guido, S. (2018). The Impact of Digitalization on The Future of Control and Operations. *Computers & Chemical Engineering*, 114, 122-129. <https://doi.org/10.1016/j.compchemeng.2017.10.037>.
- İnci, M. A., Akpınar, Ü. & Kandır, A. (2017). Dijital Kültür ve Eğitim. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 493-522.
- Jaakkola, H., Aramo-Immonen, H., Henno, J. & Makela, J. (2016). The Digitalization Push in Universities. 39th International Convention on Information and Communication Technology. *Electronics and Microelectronics*, 1025-1031. <https://doi.org/10.1109/MIPRO.2016.7522290>.
- Kamahina, R. S., Yakovenko, T. V. & Daibova, E. V. (2019). Teacher’s Readiness to Work under The Conditions of Educational Space Digitalization. *International Journal of Higher Education*, 8(7), 79-83. <https://doi.org/10.5430/ijhe.v8n7p79>.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kılıç, M. (2021). Pandemi Döneminde Dijital Eğitim Teknolojisinin Dönüştürücü Etkisi Bağlamında Eğitim Hakkı ve Eğitim Politikaları. *Yükseköğretim Dergisi/ Journal of Higher Education*, 1(1), 25-37. <https://doi.org/10.2399/yod.20.012000>.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 15, 170-189.

- Kocaman-Karoğlu, A., Bal- Çetinkaya, K. & Çimşir, E. (2020). Toplum 5.0 Sürecinde Türkiye’de Eğitimde Dijital Dönüşüm. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 147-158. <https://doi.org/10.26701/uad.815428>.
- Koç, P. & Albayrak, M. (2020). Akademisyen Dijitalleşme Ölçeği Geliştirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 41-53. <https://doi.org/10.24289/ijsser.689262>.
- Koçyiğit, M. & Küçükcivil, B. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Halkla İlişkiler Eğitiminde Dijitalleşme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (36), 326-349. <https://doi.org/10.31123/akil.988597>.
- Kozak, N. (2000). Türkiye’de Akademik Turizm Literatürünün Gelişim Süreci Üzerine Bir İnceleme. *Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 15-55.
- Küçükali, R. & Coşkun, H. C. (2021). Eğitimde Dijitalleşme ve Yapay Zekânın Okul Yöneticiliğindeki Yeri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 4(2), 124-135. <https://doi.org/10.52848/ijls.852119>.
- McCusker, C. & Babington, D. (2018). *The 2018 Digital University*. Publicsector.
- Muşmal, H. & Gürbüz, İ. (2018) Doküman İncelemesi. Ş. Aslan (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* içinde. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Neuman, W. L. (2020). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Nordlund, A., Sekki, S., Korvela, P. & Silvonen, J. (2019). The Changing Everyday Life of Families and Young People. *In Human-Centered Digitalization and Services*, 79-100. https://doi.org/10.1007/978-981-13-7725-9_5.
- Özerbaş, M. A. & Yazıcı, E. B. (2021). Dijital Eğitim Platformu Değerlendirme Ölçeği’nin (DEPDÖ) Geliştirilmesi Çalışması. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 901-917. <https://doi.org/10.33206/mjss.890538>.
- Park, Y. (2011). A Pedagogical Framework for Mobile Learning: Categorizing Educational Applications of Mobile Technologies into Four Types. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 12(2), 78-102. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v12i2.791>.
- Reis J., Amorim M., Melão N., Cohen Y. & Rodrigues M. (2020) Digitalization: A Literature Review and Research Agenda. Anisic Z., Lalic B., Gracanin D. (Eds.), *Proceedings on 25th International Joint Conference on Industrial Engineering and Operations Management. IJCIEOM*. https://doi.org/10.1007/978-3-030-43616-2_47.
- Taşkıran, A. (2017). Dijital Çağda Yükseköğretim. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 96-109.

Vrana J. & Singh R. (2021) Digitization, Digitalization, and Digital Transformation. Meyendorf N., Ida N., Singh R., Vrana J. (Eds), *Handbook of Nondestructive Evaluation 4.0*. (pp. 1-17) içinde. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48200-8_39-1.

Yarım, M. A. & Çelik, S. (2020). Endüstri 4.0 Çağında Öğrenci Gözüyle Öğretmenin Gerekliliği ve Rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 76-92. <https://doi.org/10.20875/makusobed.541669>.

Yılmaz, E., Şahin, L. Y. & Akbulut, Y. (2016). Öğretmenlerin Dijital Veri Güvenliği ve Farkındalığı. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 26-45. <https://doi.org/10.19126/suje.29650>.

Yılmazel, Ö. (2019). Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 1-13.

Zeren, D. & Kaya, N. (2020). Dijital Pazarlama: Ulusal Yazının Bibliyometrik Analizi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 35-52.

İnternet Kaynakları

Easton, M., Carrodus, G., Delany, T., McArthur, K. & Smith, R. (2014). "Oxford Big Ideas Geography/History 9". UK: Oxford. Retrieved on March 20, 2021 from https://www.oup.com.au/__data/assets/pdf_file/0017/58031/Oxford-Big-Ideas-Geography-History-9-ch5-Industrial-revolution.pdf.

Extended Abstract

Under this heading, "the purpose of the article, research questions, method information, conclusion and discussion" information are included.

Purpose of Research

This study aims to define the digital courses in Journalism and Radio, Television and Cinema education and to detail these digital courses from different angles. In other words, this study aims to conduct a due diligence on the digitalization of Journalism and Radio, Television and Cinema education in Turkey.

Research Questions

This study seeks answers to the following 5 basic questions:

Research Question 1: In which universities are Journalism and Radio, Television and Cinema education given and how is the numerical distribution of digital content courses according to universities?

Research Question 2: What are the names of the basic courses with digital content that stand out in Journalism, Radio, Television and Cinema education?

Research Question 3: What are the titles of the lecturers who teach digital content courses in Journalism and Radio, Television and Cinema education?

Research Question 4: What is the “theoretical and practical” dimension of digital content courses in Journalism and Radio, Television and Cinema education and how they are “elective and compulsory?”

Research Question 5: What is the distribution of digital content courses in Journalism and Radio, Television and Cinema education according to classes?

Literature Review

Digitalization affects many areas of daily life as well as education, which is one of the basic social dynamics. The digitalization of information necessitates the change and/or transformation of systems in the field of education (Hegyes et al., 2017, p. 37). Especially with the prominence of the information society/knowledge-based society, the use of various digital tools and methods in educational processes is increasing significantly (Auricchio and Kaganer, 2015, p. 32). Digital education is an umbrella concept that is an extension of online/remote/mobile/electronic education and is used to define the learning approaches that have emerged to meet new needs with developing technology as a whole (Bozkurt et al., 2021, p. 45). The point to note here is that digital education proceeds by articulating self-defining components and new components can be added to this formula with the development of new technologies (Park, 2011, p. 81). Digitalization in university education systems takes place in two stages. In the first stage, the digital age has changed the ecosystem in which students are located and forced the education system to rethink with the “internet,” which is a component of this transformation. In the second stage, “improving learning (learning to learn) prevents the acquisition of knowledge” (Higher Education in Digital Age, 2014, p. 7). In addition, in order for digitalization in the university curriculum to be successful, it is necessary to provide information about the digital environment and tools to both academics and students (McCusker and Babington, 2018, p. 4).

Methodology

In this study, where qualitative research methods were used, “Documentary Screening Technique” was used in the data collection process. During the data collection process carried out by the researchers between 1 November and 1 December 2021, 605 digital courses in the departments of Journalism (302 courses) and Radio, Television and Cinema (303 courses) were recorded and these courses were analyzed with the “Documentary Scanning Technique.” The findings obtained were interpreted by giving frequency tables.

Results and Conclusion

Although the Department of Radio, Television and Cinema is located in more universities, it has a number of digital courses that can be considered equivalent to the Department of Journalism. Therefore, the digitalization process in the Journalism Department is one step ahead of the Radio, Television and Cinema Department. Despite the high figures in the number of digital courses, 10 framework/basic

İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme

courses were identified to be valid in both departments. Major core courses include “New Media, New Communication Technologies, Digital Media, Social Media, Internet Journalism and Alternative Media.” Digital courses in Journalism and Radio, Television and Cinema education are generally “theoretical”. In addition, it is seen that digital courses in both departments are mostly “elective.” Digital courses are at most in the 3rd and 4th grade and at least in the 1st grade.